

FAGKONFERANSE OM MIGRASJONSHELSE OG FLERKULTURELL SYKEPLEIE

21.-22. OKTOBER 2019

OsloMet - storbyuniversitetet

Ulike oppfatninger av helse, sykdom og behandling

Ragnhild Magelssen,
Folkehelseinstituttet

- Fagkonferansen er organisert av NSF's faggruppe for migrasjonshelse og flerkulturell sykepleie
- Faggruppen er åpen for alle medlemmer i Norsk sykepleierforbund
- Innmelding SMS til 02409 med kodeord MIGRAHEL

Medlemsavgift: 350 kr/år

nsf.no/faggrupper/migrasjonshelse-og-flerkulturell-sykepleie

E-post: faggruppefmf@outlook.com

Facebook.com/migrasjonshelse

Ulike oppfatninger av helse, sykdom og behandling

v/Ragnhild Magelssen,
Sosialantropolog og sykepleier

Ragnhild.Magelssen@fhi.no

NSFs Faggruppe for Migrasjonshelse og Flerkulturell Sykepleie

22. 10.2019

Disposisjon

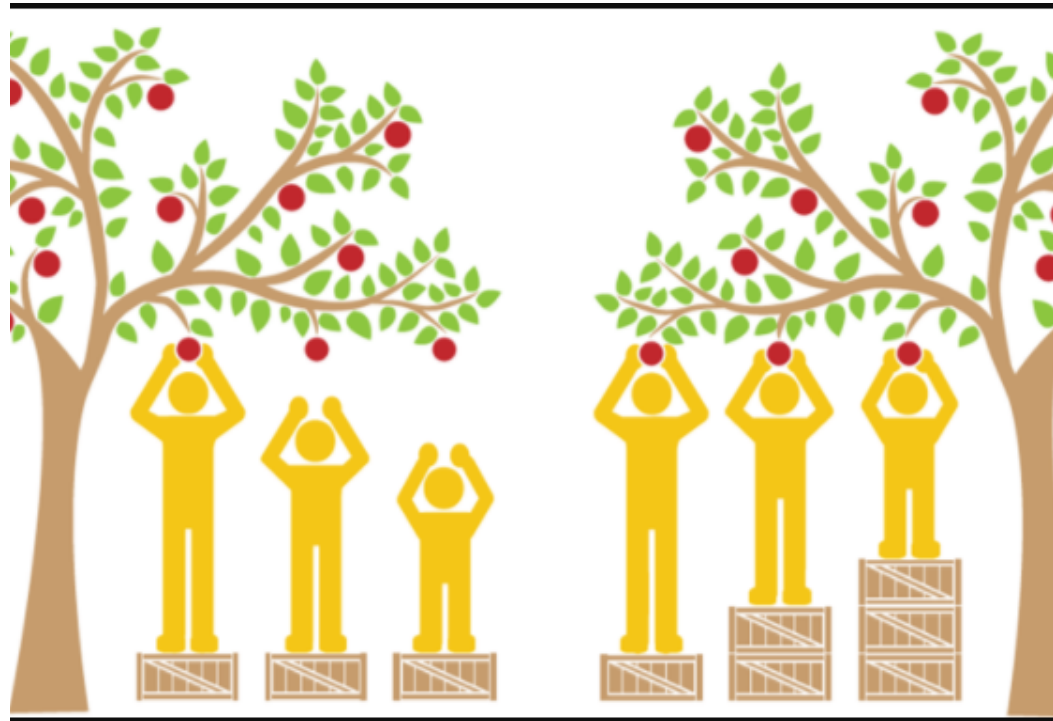
- Møte mellom en norsk sykepleier og en innvandrer
- Tiltakene før og under konsultasjonen
- LEARN-modellen
- Fare for eksotifisering?
- Kunsten å hjelpe

Ulike oppfatninger

Likeverdige helsetjenester

- Likeverdige helsetjenester er individuelt tilrettelagte helsetjenester
- Likeverdige helsetjenester er helsetjenester som er like i forhold til
 - Tilgjengelighet
 - Kvalitet
 - Resultat

HOD: Spesialisthelsetjenesteloven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-61>

HOD: Helse- og omsorgstjenesteloven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30>

HOD: Pasient- og brukerrettighetsloven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63>

Forberedende tiltak

- Hadde mor forstått innkallingen?
- Kvalifisert tolk
- God tid

Kilde: Magelssen, R.: *Kultursensitivitet, - om å finne likhetene i forskjellene*. Oslo: Akribes/Cappelen Damm 2008.

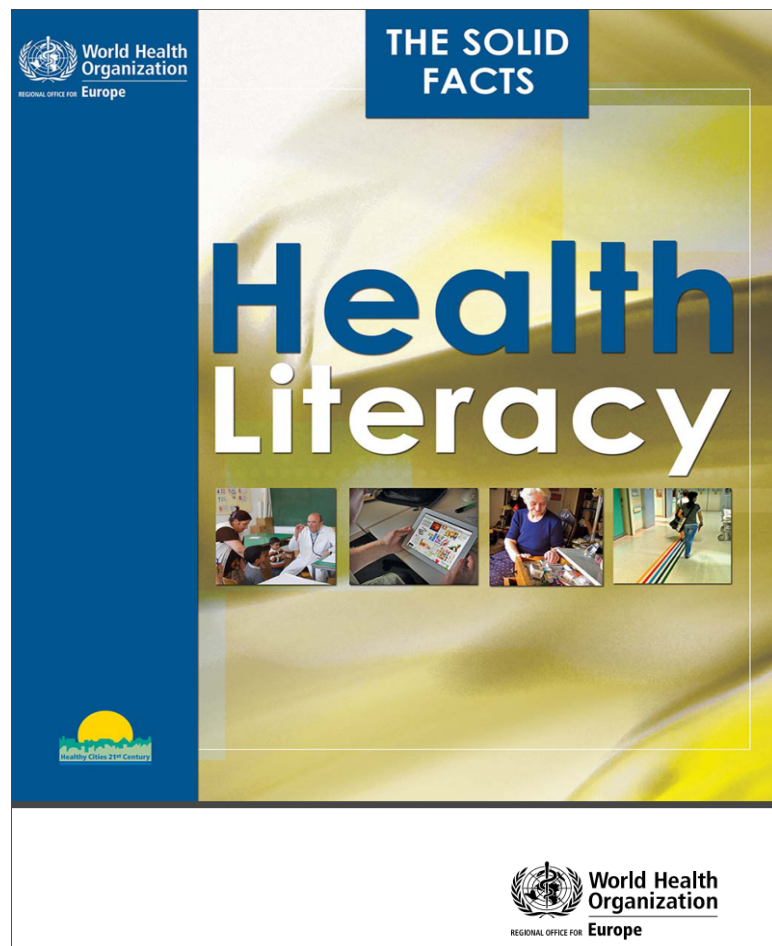
Mottaket i avdelingen

- Vise pasienten interesse og respekt ved bl.a. å
 - Hilse og gjensidig presentere seg
 - Partenes roller og hvordan snakke sammen via tolk
 - Taushetsløftet (sykepleier og tolk)
- Hensikt: At pasienten skal føle seg trygg, sett og ivaretatt

Kilde: Magelssen, R.: *Kultursensitivitet, - om å finne likhetene i forskjellene*. Oslo: Akribe/Cappelen Damm 2008.

Tiltak under konsultasjonen:

«Health literacy»/Helsekompetanse

- «Health literacy» dreier seg om i hvilken grad individer har kapasitet til å
 - Tilegne seg
 - Bearbeide
 - Forstå
 - Nyttiggjøre seggrunnleggende helseinformasjon og helsetjenester som er nødvendige for å kunne ta gode beslutninger om egen helse.

WHO: Health Literacy – the solid facts (2013)

http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0008/190655/e96854.pdf

Tiltak under konsultasjonen

Brukermedvirkning

- Individuelt tilrettelagt informasjon etter pasientens grad av «Health Literacy»/Helsekompetanse
- Målsetning er at pasienten skal få mulighet til brukermedvirkning
 - Gi informert samtykke
 - Medvirke i valg av mulige behandlingsmetoder

Pasient- og brukerrettighetsloven

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

Tiltak under konsultasjonen:

Forskjeller og likheter

- Ulike teorier om hva som var årsaken til problemet
 - Det onde øyet?
 - Sykdomsfremkallende mikroorganismer?
- Felles ønske om at den lille jenta skulle gjenvinne god helse

Kilde: Magelssen, R.: *Kultursensitivitet, - om å finne likhetene i forskjellene*. Oslo: Akribe/Cappelen Damm 2008.

Hva er kultur?

Med kultur forstår vi de:

- Kunnskaper
- Verdier
- Handlingsmønstre

som vi tilegner oss som medlemmer av samfunn.

Kilde: Magelssen, R.: *Kultursensitivitet, - om å finne likhetene i forskjellene*. Oslo: Akribe/Cappelen Damm 2008.

Medisinsk antropologi, - hva er det?

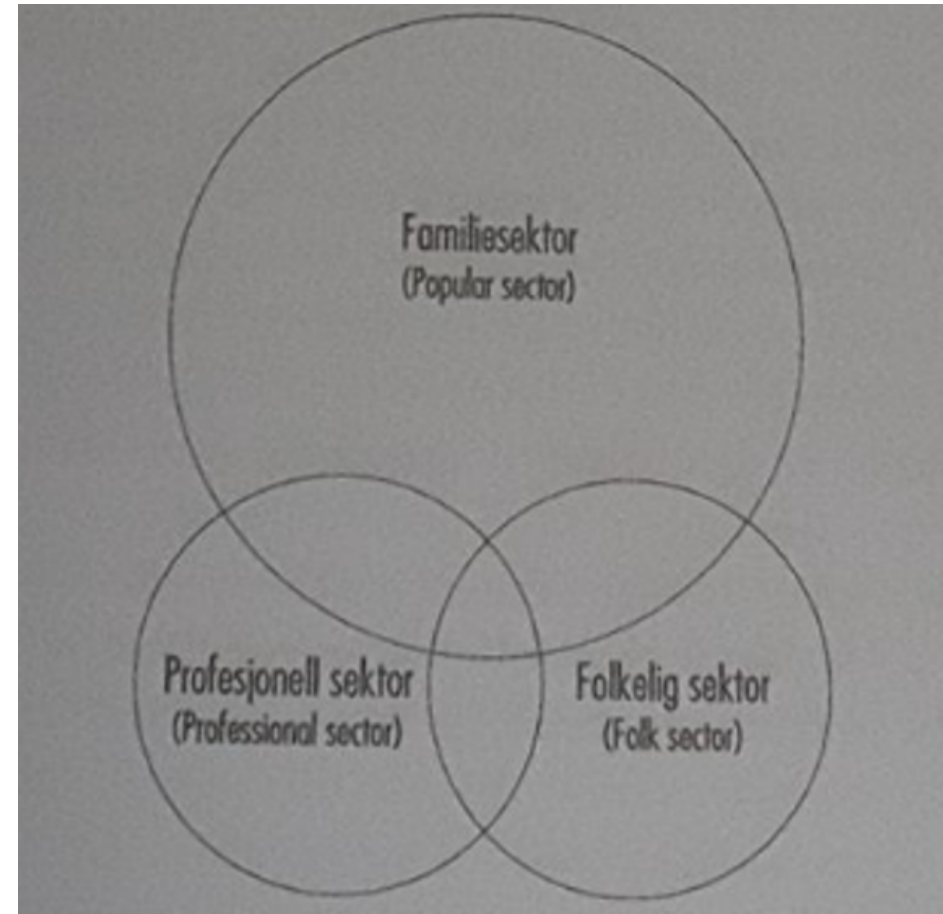
- Medisinsk antropologi fokuserer på hvordan folk med ulik kulturell bakgrunn og sosial gruppetilhørighet forklarer
 - Årsakene til dårlig helse
 - Hvem de søker hjelp hos når de blir syke
 - Hva slags behandling de tror på
 - Hva de praktiserer
 - Hva dette fører til av biologiske, psykologiske og sosiale endringer i helse og sykdom

Helman, C.G.: *Culture, Health and Illness*. London: Arnold,
2001

En medisinsk antropologisk modell

En krysskulturell modell for sammenlikning av ulike helseomsorgssystemer

Kleinman, A.: *Patients and Healers in the Context of Culture. An Exploration of the Borderland between Anthropology, Medicine, and Psychiatry*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1980

«The L-E-A-R-N-Model»

L - «listen»/lytt oppmerksomt til pasienten

E - «explain»/forklar hva du, som helsepersonell, tenker

A - «acknowledge»/anerkjenn at det foreligger forskjeller

R - «recommend»/anbefal, som helsepersonell, behandling

N - «negotiate»/forhandle dere fram til hvordan samarbeide

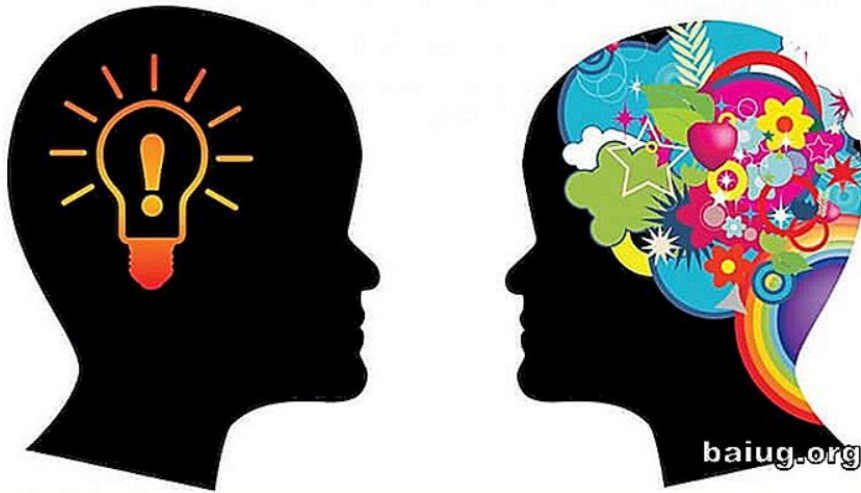
University of Minnesota, Health Partners, Centre for
International Health: *The L-E-A-R-N-Model*:

<http://mediamill.cla.umn.edu/mediamill/display/98249>

Fare for eksotifisering?

- I deres erfaring:
 - Var historien om «det onde øyet eller tarmparasitter» representativ for de pasientsamtaler dere har hatt med innvandrerpasienter?
 - Kan slike historier føre til en urealistisk eksotifisering av innvandrerpasienter?
- I min erfaring:
 - Ikke representativ
 - Kan føre til eksotifisering
 - Kan gi helsepersonell en opplevelse av at de kan for lite om andres kultur og at pasientsamtaler med innvandrere derfor er vanskelige
 - Eksotiske eksempler kan være nyttige i undervisning fordi poengene kommer tydeligere fram

Om kunsten å hjelpe

Skal man lykkes i å hjelpe et menneske til et sted, må man først finne ut hvor den andre er, og så starte derfra.

...

For å kunne hjelpe en annen, må jeg riktignok forstå mer enn den andre. Det jeg likevel først og fremst må forstå, er det han forstår. Om jeg ikke gjør det, vil min «mer-forstand» ikke kunne hjelpe han.

Søren Kierkegaard (1813-55)
(Min frie oversettelse fra dansk).

Litteraturliste

Viken, B. og Magelssen, R.: *Kulturelle forskjeller og dialog*. I Kumar, B. N. og Viken, B.: Folkehelse i et migrasjonsperspektiv. Bergen: Fagbokforlaget, 2010.

HOD: Spesialisthelsetjenesteloven, § 1-1, punkt 3. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-61>

HOD: Helse- og omsorgstjenesteloven, §1-1, punkt 4. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30>

HOD: Likeverdige helse- og omsorgstjenester – god helse for alle, 2013-2017.

https://www.regjeringen.no/contentassets/2de7e9efa8d341cfb8787a71eb15e2db/likeverdige_tjenester.pdf

HOD: Pasient- og brukerrettighetsloven, § 3-5. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63>

Olsen, C.R.: *Likeverdige helsetjenester til en flerkulturell befolkning. En kvalitativ studie av pasienter med innvandrerbakgrunn og det norske helsevesenet*. 2011. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/15392/Olsen.pdf?sequence=3>

WHO: Health Literacy – the solid facts (2013) http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0008/190655/e96854.pdf

Pasient- og brukerrettighetsloven. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

Magelssen, R.: *Kultursensitivitet, - om å finne likhetene i forskjellene*. Oslo: Akribe/Cappelen Damm 2008.

Helman, C.G.: *Culture, Health and Illness*. London: Arnold, 2001.

Kleinman, A.: *Patients and Healers in the Context of Culture. An Exploration of the Borderland between Anthropology, Medicine, and Psychiatry*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1980.

University of Minnesota, Health Partners, Centre for International Health: The L-E-A-R-N-Model:
<http://mediamill.cla.umn.edu/mediamill/display/98249>